

УДК 582.091/097:712.253(477.63)

ДЕНДРОФЛОРА ПАРКУ смт ІЛАРІОНОВЕ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Бессонова В.П., д.б.н., професор, *Іванченко О.Є.*, к.б.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

м. Дніпро, вул. С. Єфремова, 25, 49600, Україна

ivanchenko_78@ukr.net

Озеленення – один із шляхів забезпечення містобудівного комфорту. Воно є невід’ємною складовою частиною міст, містечок і селищ, і під ним розуміють не лише створення, але й збереження існуючих насаджень, аналіз їх розташування та вибір оптимальної структури. Оскільки зелені насадження – це об’єкт біологічний, то в процесі онтогенезу вони можуть втрачати своє функціональне призначення. Тому дослідження з вивчення стану зелених насаджень вкрай необхідні для розробки рекомендацій щодо їх реконструкції, спрямованих на покращання рекреаційних, мікрокліматичних та естетичних функцій. Метою даної роботи є аналіз дендрофлори парку відпочинку смт Іларіонове Дніпропетровської області.

Парк у селищі Іларіонове закладено у березні-квітні 1956 р., а у 1966 р. він був відкритий. Його площа складає 2,8 га. Всього в селищі мешкає 7645 особин. Парк є головним місцем відпочинку мешканців селища. В будні дні парк відвідує близько 198 особин, а у вихідні – близько 286. Найбільше рекреаційне навантаження спостерігається ввечері.

Парк з двох сторін оточують алеї, одна з гіркокаштану звичайного, друга – з клену гостролистого та в’язу перистогіллястого. Структура насаджень парку розгорнута до меморіалу воїнам-визволителям селища Іларіонове від фашистських загарбників. Біля бібліотеки, яка знаходиться на території парку, розташовані квітники, насадження зі спіреї Вангутта, берези повислої, гіркокаштану звичайного, ялини звичайної та тополі білої. Це одна з найдекоративніших ділянок парку.

На території парку зростає 299 екз. дерев і 10 екз. чагарників. Насадження переважно одноярусні, дерева розташовані як в рядових посадках, так і неупорядковано, а також групами. Деревостан приблизно одного віку, так як дерева були висаджені в один рік. Деякі деревні породи досаджувалися пізніше, але загальна реконструкція не проводилася. Зімкнутість пологів деревостану в

середньому становить 0,6. Серед життєвих форм переважають дерева, чагарники представлені лише одним видом – спіреєю Вангутта (10 рослин).

Дендрорізноманіття парку невелике – 10 видів, що відносяться до 9 родів і 9 родин. Найчисельнішою є родина Кленові – 113 екз. та В'язові – 53 екз. Найменша кількість рослин таких видів як тополя біла та ялина звичайна – 6 і 4 екз., відповідно. У насадженні зростають такі види: *Acer platanoides* L., *Acer negundo* L., *Aesculus hippocastanum* L., *Betula pendula* Roth., *Populus alba* L., *Tilia platyphyllos* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Picea abies* L., *Spirea vanhouttei* Zab., *Ulmus pinnato-ramosa* L. У парку у свій час були висаджені 2 дерева *Platanus orientalis* L. та *Cerasus serrulata* Lindl. f. «Hisakura» (вишня японська ф. «Сакура»), які загинули під час суворої зими 2003 р. Також за роки, що пройшли, поступово загинули декоративні рослини бузку звичайного та горобини звичайної.

Найчисельніший вид – *Acer platanoides*. Кількість його екземплярів у парку становить 20,39 % від загального числа дерев. Майже однакова кількість таких рослин як *Ulmus pinnato-ramosa* та *Acer negundo* (17,15 та 16,18 %). Частка дерев липи широколистої складає 13,60, гіркокаштана звичайного – 13,33 %, берези повислої – 5,82 % від усіх деревних рослин насадження. Зазвичай у селищних парках переважає *Robinia pseudoacacia*. У деревостані даного парку її чисельність 9,06 %.

У насадженні найбільша кількість дерев з висотою 8,1–12,0 м – 77,9 %. Серед них всі екземпляри *Aesculus hippocastanum* і *Acer negundo*, переважна більшість екземплярів *Robinia pseudoacacia*, *Ulmus pinnato-ramosa*, *Tilia platyphyllos*, *Acer platanoides*. Найвищі дерева у діапазоні висот 16,1–20 м. Сюди входять всі дерева тополі білої та ялини звичайної. У групі з висотою 12,1 та 16,0 м знаходяться 22,22 % дерев клена гостролистого та 10,00 % – клена ясенелистого, 27,27 % – робінії звичайної від загального числа екземплярів даних видів.

Дерева з висотою до 4 м складають 5,01 % від всієї їх кількості у парку, від 4 до 8 м – 6,02 % і більше 16 м – 3,34 %.

Переважають рослини з діаметром від 38,1 до 46,0 см – 46,49 % від числа всіх дерев у насадженні. Це – більшість рослин клена гостролистого і ясенелистого, липи широколистої і більше третини (35,71 %) робінії звичайної від загальної кількості вказаного виду. Число дерев з діаметром від 30,1 до 38,0

см становить 25,42 %, і від 22,1 до 30,0 см – 16,05 %. Найбільший діаметр мають дерева тополі білої (більше 46,0 см).

Через те, що дерева старі, тільки два екземпляри берези повислої мають першу категорію стану за В.А. Алексєєвим. До другої категорії віднесено 18,06 % рослин, третьої – 60,53 %, тобто ця група найчисельніша. Кількість дерев четвертої категорії стану – 19,39 %. Середній індекс життєвості деревостану становить $L_{сер.}=39,8$, що вказує на його пошкодженість. Приріст вкорочений, трапляються сухі гілки, суховерхість, крона малогілляста. Виявлені фаутні дерева, морозобоїни, механічні пошкодження.

Таким чином, дендрофлора парку смт Іларіонове представлена 309 екз. деревних і чагарникових рослин, які відносяться до 10 видів і 9 родин. Домінуючими рослинами є клени гостролистий і ясенелистий та в'яз перистогіллястий. Висота більшості дерев парку коливається від 8,1 до 12,0 м (77,9 %), а за діаметром переважає група зі значеннями цієї ознаки 38,1–46,0 см. Деревостан характеризується як ослаблений. Основними напрямками поліпшення санітарного стану насаджень парку смт Іларіонове: розрідження старих посадок з видаленням малодекоративних і аварійних екземплярів; створення нових декоративних насаджень з використанням видів-екзотів; організація благоустрою території; створення дорожньо-стежкової мережі.